

THE RELATIONSHIP OF ORAL HEALTH, QUALITY OF LIFE AND HAPPINESS

PETRYSHYN Olha, SULYM Yurii

In Happiness And Contemporary Society : Conference Proceedings Volume (Lviv, March, 20-21, 2020). Lviv: SPOLOM, 2020. P. 201-204.

ISBN 978-966-919-593-7

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я, ЯКОСТІ ЖИТТЯ ТА ЩАСТЯ

ПЕТРИШИН Ольга Андріївна, СУЛИМ Юрій Васильович

// Щастя та сучасне суспільство : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (Львів, 20-21 березня 2020 р.). – Львів: СПОЛОМ, 2020. – С. 201-204.

ISBN 978-966-919-593-7

PETRYSHYN Olha

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor
Danylo Halytsky Lviv National Medical University (Lviv, Ukraine)

SULYM Yurii

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor
Danylo Halytsky Lviv National Medical University (Lviv, Ukraine)

**THE RELATIONSHIP OF ORAL HEALTH, QUALITY OF LIFE AND
HAPPINESS**

ПЕТРИШИН Ольга Андріївна

кандидат медичних наук, доцент

СУЛИМ Юрій Васильович

кандидат медичних наук, доцент

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
(Львів, Україна)

**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я, ЯКОСТІ ЖИТТЯ
ТА ЩАСТЯ**

In the preamble of its constitution, the World Health Organization (WHO) states “Health is a state of complete physical, mental, and social well-being and not merely the absence of disease and infirmity.” Recent developments in the definition of health and measurement of health status have little impact on dentistry. The dental profession has remained narrowly clinical in its approach to oral health equating health with disease. This is the reason why dentistry has remained immune to this broadening concept of health. So now it is important to know that quality of life (QOL) measures are not a substitute of measuring outcomes associated with the disease, but are adjunct to them. Oral health related quality of life (OHRQOL) is a relatively new, but rapidly growing phenomenon, which has emerged over the past 2 decade.

Термін «стоматологічне здоров'я» з'явився відносно недавно, але досить широко застосовується як організаторами охорони здоров'я і науковцями, так і практичними лікарями. Найвищою інстанцією, яка визнає і застосовує термін «стоматологічне здоров'я», є ВООЗ, яка приділяє значну увагу проблемам захворюваності органів порожнини рота та щелепно-лицевої ділянки. ВООЗ проголошує, що стоматологічне здоров'я є значущою і обов'язковою складовою соціальної медицини та організації охорони здоров'я [1]. **Стоматологічне здоров'я – це основа життєвої сили людини, її активності й довголіття.**

Глобальні цілі, визначені ВООЗ і FDI (2003) до 2020 року, передбачають [2]: сприяння стоматологічному здоров'ю і мінімізацію впливу захворювань стоматологічного та щелепно-лицевого походження на загальне здоров'я і психосоціальний розвиток, зосереджуючи сили на популяризації стоматологічного здоров'я серед населення, яке в найбільшій мірі страждає від вказаних станів і захворювань; мінімізувати вплив стоматологічних і щелепно-лицевих проявів загальних захворювань окремих осіб і суспільства в цілому, використовуючи ці

прояви для ранньої діагностики, профілактики і ефективного лікування системних захворювань. Завдання, визначені в Програмі стоматологічного здоров'я ВООЗ (2004) включають: впровадження системи моніторингу за всіма аспектами здоров'я населення; виокремлення і поглиблене вивчення найбільш поширених захворювань; адаптоване впровадження алгоритмів профілактики, діагностики і лікування, що базуються на доказовій медицині; розробка власних (у кожній державі) алгоритмів профілактики з урахуванням регіональних профілів ризику [3].

Н. Савичук запропонувала структурувати термін «стоматологічного здоров'я», виділивши детермінанти та рівні. На її думку, під детермінантами треба розуміти біологічні, соціальні, економічні та екологічні чинники, що впливають на стан здоров'я порожнини рота. Вони можуть впливати на різних рівнях: біологічному, груповому, сімейному та індивідуальному і визначати умови та спосіб життя, поведінку, звички і навички. Роль і значимість кожної детермінанти може бути описана з використанням якісних та кількісних характеристик і вивчена на кожному з рівнів [4].

Уперше концепція «Здорові зуби і якість життя», що встановлює зв'язок між станом зубощелепної системи і якістю життя, була розроблена В. Леонт'євим. Функціональне призначення зубів в забезпеченні якості життя автор розглядає в 3 аспектах: - здорові зуби - головний чинник, що забезпечує якість харчування людини; - здорові зуби як фактор, що робить істотний вплив на естетику особи; - здорові зуби як символ благополуччя населення [5]. Надалі була додана ще одна важлива роль зубів: вони - важливий атрибут повноцінної мови, активного вербального спілкування, комунікабельності в будь-якому віці, а отже, повноцінності психіки і поведінкових реакцій.

До основних методів, які дозволяють покращити та зберегти стоматологічне здоров'я, можна віднести: профілактику стоматологічних захворювань та санітарно-просвітницьку роботу серед населення. Профілактика – це система державних, соціальних, медичних, гігієнічних заходів, спрямованих на забезпечення високого рівня здоров'я і запобігання розвитку хвороби. Система державних профілактичних заходів є безперечно найважливішою. Вона спрямована на охорону навколишнього середовища, охорону здоров'я матері і дитини. Реалізація державної системи заходів з охорони здоров'я спрямована насамперед на антенатальну профілактику хвороб, формування і розвиток здорової дитини. Система соціальних заходів, спрямованих на профілактику карієсу, пов'язана із забезпеченням здорового способу життя – дотримання раціонального режиму праці та відпочинку, науково обґрунтованих норм харчування та особистої гігієни. Медичні заходи щодо профілактики карієсу спрямовані на розробку і впровадження етіологічне і патогенетичне обґрунтованих засобів і методів впливу на організм та органи ротової порожнини з метою підвищення їх стійкості до карієсу, а також на зниження карієсогенності несприятливих чинників ротової порожнини. До гігієнічно-виховних заходів щодо профілактики карієсу належать гігієнічне виховання населення з питань стоматології, поширення знань про здоровий спосіб життя, прищеплення навичок з догляду за органами ротової порожнини і утримування їх здоровими.

У системі профілактики стоматологічних захворювань в Україні існують такі рівні:

- ✓ I - первинна профілактика захворювань, яка покликана охороняти непорушене здоров'я і має як загальнооздоровчий характер – дотримання здорового способу життя, харчування тощо, так і цільове призначення – виявлення та усунення факторів ризику розвитку стоматологічних хвороб;
- ✓ II - вторинна профілактика покликана запобігати розвитку ускладнень захворювань, їх повторній появі. Її основний захід – санація порожнини рота, тобто планова система лікування зубів та інших органів порожнини рота, регулярне проведення оглядів кратністю 2 рази на рік;
- ✓ III - третинна профілактика спрямована на відновлення втрачених унаслідок ускладнень захворювання функцій та усунення ускладнень, що виникли від даного захворювання. Цим займаються хірурги і ортопеди-стоматологи. Вторинна та третинна профілактика мають здійснюватися лікарями-стоматологами різних спеціальностей, але первинна профілактика – це загальна справа і лікарів-стоматологів, і лікарів-педіатрів, і сімейних лікарів.

Методи профілактики основних стоматологічних захворювань поділяються на три групи: комунальні методи (фторування води, солі і молока, що вживаються людьми в їжу щодня); групові методи (в дитячих садках, школах, жіночих консультаціях, профілактична робота в колективах на підприємствах, що несе знання про особисту гігієну, правильне харчування, корисні і шкідливі звички, необхідність огляду порожнини рота); індивідуальні методи (призначаються і проводяться індивідуально відповідно до виявлених особливостей здоров'я організму і зубощелепної системи). Профілактика – це не тільки медична, але й соціальна, особиста справа кожної людини, в якій найважливішу роль відіграють гігієнічні аспекти. Головний профілактичний захід, який має проводитися у всіх без винятку людей, – це дотримання гігієни порожнини рота [6].

На жаль, на даний час стоматологічна захворюваність населення України вже давно перетнула епідеміологічний поріг. За останніми дослідженнями 98,2 відсотка українців віком 35-44 роки хворіють на карієс, вісім із десяти людей молодого віку страждають від запалень у тканинах пародонту. Причин цьому немало: порушена екологія, неякісна питна вода та їжа, шкідливі звички, недотримання гігієни порожнини рота, фінансові проблеми, через які люди зволікають із лікуванням стоматологічних хвороб, тощо [7].

«Чи стали українці рідше посміхатися?» Таке, можливо, й не дуже серйозне, соціологічне дослідження здійснила Асоціація стоматологів України. 45 відсотків опитаних відповіли, що на людях посміхаються рідше, ніж два рази на тиждень. А з тих, чиє обличчя не «освячує» посмішка, 31 відсоток залишаються серйозними саме через поганий стан зубів. І у цього твердження значно серйозніші корені, ніж можна уявити на перший погляд: якість життя українців, на жаль, бажає кращого. Мабуть тому і у міжнародному рейтингу щастя (World Happiness Report), який щороку складають у рамках ініціативи ООН, Україна посіла 133 місце у 2019 році.

Отже, від того, в якому стані наші зуби, пародонт, органи ротової порожнини та слизова оболонка залежить багато – відсутність або виникнення хвороб, самопочуття, професійна успішність і навіть людське щастя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Darshana Bennadi, C. V. K. Reddy Oral health related quality of life Journal of International Society of Preventive and Community Dentistry January-June 2013, Vol. 3, No. 1, P. 1-6.
2. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. – Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. – 488 с.
3. Європейські цілі стоматологічного здоров'я 2020 р. Електронний ресурс http://www.provisor.com.ua/100matolog/archive/2003/3/art_45.htm
4. Савичук Н. О. Современные подходы к изучению стоматологического здоровья // Дентальные технологии. - 2010. - № 2. - С. 7-10.
5. Леонтьев В. К. Здоровые зубы и качество жизни // Стоматология. - 2000. - № 5. - С. 48.
6. Ляхова Н. О., Філатова В. Л., Голованова І. А. Профілактика стоматологічних захворювань серед дитячого та дорослого населення України в практиці сімейного лікаря // Україна. Здоров'я нації. - 2016. - № 1/2. – С. 132-135.
7. Наталія Віргуш, «Черкаський край», №13, 20 березня 2019 року.